

Miodrag Mićović

**BERZANSKI POSLOVI
I
HARTIJE OD VREDNOSTI**

Prof. dr Miodrag Mićović

BERZANSKI POSLOVI I HARTIJE OD VREDNOSTI

- treće izmenjeno i dopunjeno izdanje -

Kragujevac, 2003.

Prof. dr Miodrag MIĆOVIĆ
BERZANSKI POSLOVI I
HARTIJE OD VREDNOSTI
Kragujevac, 2003.

IZDAVAČ:

Pravni fakultet u Kragujevcu
(Institut za pravne i društvene nauke)
Jovana Cvijića 1, 34000 Kragujevac

ZA IZDAVAČA:

Prof. dr. Radovan Vukadinović

ŠTAMPA:

 KRALJEVO
Komino Trade
Tel. 036 351 121; 351 122; 351 123

TIRAŽ:

300

ISBN: 86 - 80765 - 45 - 7

SADRŽAJ

PRVI DEO BERZE I BERZANSKI POSLOVI

GLAVA I

UVOD, ISTORIJAT, VRSTE BERZI, IZVORI	3
1. Pojam i osobenosti berze	3
2. Nastanak i razvoj berzi.....	9
3. Zadaci i funkcije berze.....	10
4. Vrste berzi.....	13
5. Pravni izvori.....	15

GLAVA II

UOPŠTE O BERZANSKIM POSLOVIMA	19
1. Pojam berzanskih poslova.....	19
2. Karakteristike berzanskih poslova	20
3. Vrste berzanskih poslova.....	22

GLAVA III

TERMINSKI BERZANSKI POSLOVI.....	29
1. Pojam i obeležja terminskih poslova	29
2. Izvor špekulacija i špekulanti.....	34
3. Hedžeri.....	38
4. Vrste terminskih poslova	42
5. Bezuslovni (fiksni) terminski poslovi.....	43
6. Uslovni terminski poslovi.....	51

GLAVA IV

STRATEGIJE TRGOVANJA SA DERIVATIMA	65
1. Klasifikacija strategija	65
2. Strategija maksimalne dobiti i gubitka	66
3. Strategija neograničene dobiti i ograničenog gubitka.....	69

4. Strategija na stabilnost cena i ostvarenja dobiti u visini naplaćene premije	70
5. Strategija na promene cena i ograničenja gubitka u visini plaćene premije	72
6. Strategija ograničene dobiti i neograničenog gubitka.....	73

GLAVA V

BERZANSKO POSLOVANJE.....	75
1. Pojam i faze berzanskog poslovanja	75
2. Berzanska tržišta	75
3. Registracija berzanskog materijala	78
4. Utvrđivanje berzanskog kursa.....	81
5. Zaključenje berzanskih poslova.....	87
6. Vrste naloga i način njihovog izvršenja.....	89
7. Izvršenje berzanskih poslova	94
8. Berzansko informisanje	98
9. Kontrola berzanskog poslovanja.....	101
10. Berzanske krize	102
11. Vrste kontrole	103

GLAVA VI

BERZANSKI POSREDNICI.....	107
1. Značaj berzanskih posrednika.....	107
2. ZOT i berzanski posrednici.....	107
3. Sistemi berzanskog posredovanja	109
4. Osnivanje berzanskih posrednika	111
5. Obaveze berzanskih posrednika.....	112
L I T E R A T U R A.....	119

DRUGI DEO

HARTIJE OD VREDNOSTI

GLAVA I

OPŠTA PRAVILA O HARTIJAMA OD VREDNOSTI.....	125
1. Opšti pojmovi.....	125
2. Pojedinačne hartije od vrednosti.....	126
2.1. Pojam hartija od vrednosti	126
2.2. Osobine hartija od vrednosti	127
2.3. Uloga i značaj hartija od vrednosti	129

2.4. Pravna priroda odnosa u vezi sa hartijama od vrednosti	130
2.5. Vrste hartija od vrednosti	132
2.6. Prenos hartija od vrednosti	134
2.7. Prenos hartija za zalogu i radi punomoćja	139
2.8. Promene kod hartija od vrednosti	140
2.9. Zamena i amortizacija hartija od vrednosti	141
3. Serijske hartije od vrednosti	142
3.1. Pojam serijskih hartija od vrednosti	142
3.2. Dematerijalizacija hartija od vrednosti	143
3.3. Distribucija serijskih hartija	146
3.4. Trgovina hartijama na organizovanom tržištu	149
3.5. Nadzor nad prometom serijskih hartija	151

GLAVA II

NOVČANE HARTIJE OD VREDNOSTI.....153

MENICA..... 153

I OPŠTI DEO..... 153

1. Pojam i osobine menice..... 153

2. Uloga menice..... 154

3. Izvori prava..... 155

4. Vrste menica..... 156

5. Pravna priroda menice..... 159

II NAČELA MENIČNOG PRAVA..... 160

III MENIČNI SASTOJCI..... 165

1. Bitni menični sastojci..... 165

2. Pretpostavljeni menični sastojci..... 171

3. Nebitni menični sastojci..... 172

IV MENIČNE RADNJE..... 176

1. Izdavanje menice..... 177

2. Umnožavanje i prepis menice..... 179

3. Prenos menice..... 181

4. Avaliranje menice..... 182

5. Akceptiranje menice..... 184

6. Plaćanje menične svote..... 187

7. Intervencija kod menice..... 189

8. Protest kod menice..... 191

9. Notifikacija kod menice..... 194

10. Regres kod menice..... 195

V OSTALA PRAVILA O MENICI..... 197

1. Menične tužbe i menični prigovori..... 197

2. Prestanak meničnih prava i obaveza..... 198

3. Neosnovano obogaćenje u vezi sa menicom.....	200
ČEK.....	201
I OPŠTI DEO	201
1. Istorijat čeka.....	201
2. Pojam čeka	202
3. Pravna priroda čeka.....	203
4. Značaj i mane čeka.....	204
5. Sličnosti i razlike menice i čeka.....	205
6. Izvori prava	207
II VRSTE ČEKOVA.....	207
1. Podela prema načinu određivanja imaoaca prava.....	208
2. Podela prema nameni čeka.....	209
III ELEMENTI ČEKA	213
1. Bitni elementi.....	213
2. Nebitni elementi.....	215
3. Nedopušteni elementi.....	215
IV ČEKOVNE RADNJE	216
1. Izdavanje čeka.....	216
2. Umnožavanje čeka	219
3. Prenos čeka	219
4. Aval kod čeka.....	220
5. Intervencija u realizaciji čeka	220
6. Prezentacija čeka na isplatu	221
7. Isplata čeka.....	222
8. Opoziv čeka.....	224
9. Protest čeka	224
10. Notifikacija čeka	225
11. Regres čeka	226
V OSTALA PRAVILA KOD ČEKA	226
1. Čekovne tužbe.....	226
2. Čekovni prigovori	227
3. Amortizacija čeka	228
4. Prestanak čekovnih prava i obaveza	228
AKCIJE (DEONICE).....	229
1. Pojam i karakteristike akcije.....	229
2. Vrste akcija	230
3. Vrednost akcija	235
4. Prava imaoaca akcije	236
5. Prenos akcija	243
OBVEZNICE	244
1. Opšte napomene.....	244

2. Sličnosti i razlike između obveznica i akcija	246
3. Vrste obveznica	247
DEPOZITNE POTVRDE	249
CERTIFIKAT O DEPOZITU	250
BLAGAJNIČKI ZAPIS	252
KOMERCIJALNI ZAPIS	254
DRŽAVNI ZAPIS	255

GLAVA III

HARTIJE SA PRAVOM STICANJA HARTIJA

1. Opšte napomene	257
2. Osobnosti hartija sa pravom sticanja	258
3. Vrste složenih obveznica	259
4. Varanti	262
5. Uslovi i posledice izdavanja i ostvarivanja prava iz složenih hartija	263

GLAVA IV

ROBNE HARTIJE OD VREDNOSTI

SKLADIŠNICA	269
1. Pojam, osobine i značaj skladišnice	269
2. Izdavanje skladišnice	270
3. Sadržina skladišnice	271
4. Vrste skladišnica	272
5. Prenos skladišnice	273
6. Isplata i regres pomoću skladišnice	275
TERETNICA	276
1. Pojava, pojam i osobine teretnice	276
2. Sadržina teretnice	277
3. Izdavanje teretnice	279
4. Umnožavanje i prepis teretnice	280
5. Prenos teretnice	281
6. Pravno dejstvo teretnice	281
7. Vrste teretnice	284
TOVARNI LIST	286
1. Pojava i pojam tovarnog lista	286
2. Izdavanje i sadržina tovarnog lista	288
3. Prenos prenosivog tovarnog lista	289
4. Pravno dejstvo prenosivog tovarnog lista	290
LITERATURA	293